

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES PAGRINDU UAB „MB WORKSHOP“ TEIKIANT AUTOMOBILIŲ SERVISŲ PASLAUGAS TYRIMO

2018 m. rugpjūčio 1 d. Nr. (18)SI-18)SP-70

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba (toliau – Tarnyba) 2018 m. liepos 5 d. gavo informaciją apie tai, kad socialinio tinklo *Facebook* paskyroje „MB Workshop – Specializuotas Mercedes-Benz servisas“ (UAB „MB Workshop“; toliau – Bendrovė) 2018 m. birželio 27 d. buvo paskelbta, kad liepos mėnesį teikiant paslaugas šiame servise merginoms ir moterims bus taikoma PVM dydžio nuolaida, nurodant, kad vienintelė sąlyga yra parodyti įrašą, publikuotą socialinio tinklo *Facebook* paskyroje. Socialiniame tinkle *Facebook* paskelbtoje reklamoje pateikta informacija galimai pažeidžia įstatymų, reglamentuojančių lygių galimybių principus, nuostatas.

Lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 17 straipsnio 1 dalimi, pradėjo tyrimą savo iniciatyva dėl galimo Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 2 punkto pažeidimo. Pagal šį punktą prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendindamas moterų ir vyrų lygias teises, privalo suteikdamas vartotojams informaciją apie gaminius, prekes ir paslaugas arba jas reklamuodamas, užtikrinti, kad joje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekinimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas dėl asmens lyties bei formuojamos visuomenės nuostatos, kad viena lytis pranašesnė už kitą.

Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2018 m. liepos 10 d. raštu Nr. (18)SI-18)S-393 Bendrovės vadovo buvo paprašyta paaiškinti, ar Bendrovės specializuotame Mercedes-Benz servise už tas pačias paslaugas moterims taikomos mažesnės kainos nei vyrams; jei taip – dėl kokių

priežasčių; kieno iniciatyva ir kiek laiko šios nuolaidos buvo (yra, bus) taikomos. Taip pat paprašyta pateikti kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

Tarnyboje 2018 m. liepos 13 d. buvo gautas Bendrovės direktoriaus K. K. 2018 m. liepos 11 d. raštas „Paiškinimas dėl reklamos pateikimo *Facebook* paskyroje“. Rašte Bendrovė nurodo, kad 2018 m. birželio 27 d. socialinio tinklo *Facebook* paskyroje buvo patalpinta reklama, kuri galėjo suteikti pagrindo manyti, kad Bendrovėje yra pažeidžiami lygių galimybių principai ir nuostatos. Bendrovė pabrėžia, kad taip tikrai nėra ir Bendrovė nesiekia diskriminuoti ar kitaip išskirti žmones atsižvelgiant į lytį, rasę ar kt. Bendrovės servise visiems taikomos vienodos kainos. Reklamą sugalvojo Bendrovės direktorius K. K., nuolaidos buvo taikomos nuo 2018 m. liepos 1 d. Bendrovės direktorius pabrėžė, kad akcijos metu pagal šią akciją nuolaida nebuvo pritaikyta. Tokio pobūdžio nuolaidų Bendrovė žada daugiau ateityje nebetaikyti ir nesudaryti pagrindo manyti esant lygių galimybių principo pažeidimą.

Direktorius K. K. pažymėjo, kad visa informacija, susijusi su šia reklama, turėtų būti pašalinta iš socialinio tinklo *Facebook* paskyros per artimiausias darbo dienas. Ateityje tokios reklamos nėra planuojamos.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Bendrovė skelbdama informaciją apie tai, kad, teikdama paslaugas specializuotame Mercedes-Benz servise merginomis ir moterims liepos mėnesį taikys PVM dydžio nuolaidą, nepažeidžia Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 2 punkto nuostatų, pagal kurias prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendindamas moterų ir vyrų lygias teises, privalo suteikdamas vartotojams informaciją apie gaminius, prekes ir paslaugas arba jas reklamuodamas, užtikrinti, kad joje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekinimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas dėl asmens lyties bei formuojamos visuomenės nuostatos, kad viena lytis pranašesnė už kitą.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III

antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos. Specifiškai 23 straipsnyje nustatomas moterų ir vyrų lygybės principas, pabrėžiama, kad visose srityse turi būti užtikrinta moterų ir vyrų lygybė, įskaitant priėmimą į darbą, darbą ir atlyginimą. Pagal Chartijos turinį darytina išvada, kad Europos Sąjungos institucijoje skiriamas ypatingas dėmesys lyčių lygybei.

2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyva 2004/113/EB įgyvendinamas vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principas dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, siekiama sukurti sistemą kovai su diskriminacija dėl lyties ir užtikrinti lygias galimybes naudotis prekėmis bei paslaugomis ir tiekti prekes bei teikti paslaugas, siekiama valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principą. Direktyvoje teigiama, kad vyrų ir moterų lygybės principas yra vienas iš Europos Sąjungos pagrindinių principų.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teise būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir

draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesiogine diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamose Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 9 dalyse.

Tiriamu atveju skelbiama, kad Bendrovės specializuotame Mercedes-Benz serviso salone merginoms ir moterims liepos mėnesį bus taikomos PVM dydžio nuolaidos. Bendrovės direktorius paaikškino, kad visiems taikomos vienodos kainos ir nuolaidos pagal šią akciją nebuvo pritaikytos. Direktorius taip pat žadėjo, kad su šia reklama susijusi informacija iš socialinio tinklo *Facebook* paskyros turėtų būti pašalinta per artimiausias darbo dienas, bet sprendimo surašymo dieną (2018 m. liepos 27 d.) Bendrovės reklama vis dar pasiekama paskyroje „MB Workshop – Specializuotas Mercedes-Benz servisas“.

Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 2 punkte numatyta, kad prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendindamas moterų ir vyrų lygias teises, privalo, suteikdamas vartotojams informaciją apie gaminius, prekes ir paslaugas arba jas reklamuodamas, užtikrinti, kad joje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekkinimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas dėl asmens lyties bei formuojamos visuomenės nuostatos, kad viena lytis pranašesnė už kitą. Pagal Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 13 straipsnio 2 punktą, prekių pardavėjo, gamintojo ar paslaugų teikėjo veiksmai pripažįstami pažeidžiantys moterų ir vyrų lygias teises, jeigu dėl asmens lyties, įskaitant mažiau palankų požiūrį į moteris dėl nėštumo ir gimdymo bei vaiko žindymo, informuojant apie gaminius, prekes ir paslaugas arba reklamuojant jas, formuojamos visuomenės nuostatos, kad viena lytis pranašesnė už kitą, taip vartotojai diskriminuojami dėl jų lyties.

Šiuo atveju socialiniame tinkle *Facebook* skelbiama informacija apie tai, kad vienai lyčiai (moterims) yra taikomos PVM dydžio nuolaidos gaunant Bendrovės servise teikiamas paslaugas. Pagal

socialiniame tinkle *Facebook* pateiktą informaciją darytina išvada, kad moterys gauna tas pačias serviso paslaugas palankesnėmis sąlygomis, t. y., palankesnėmis kainomis. Bendrovės direktorius teigė, kad pagal šią akciją nuolaidos nebuvo pritaikytos, taigi nėra informacijos, kad šios vienai lyčiai skirtos nuolaidos buvo realiai taikomos, taigi trūksta objektyvių duomenų nustatyti Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 1 punkte numatytų pareigų pažeidimą. Konstatuotina, kad reklaminėje informacijoje apie Bendrovės serviso paslaugas yra teikiamos privilegijos vienai lyčiai (moterims, nes joms taikoma išskirtinė nuolaida), o vyrai patenka į mažiau palankią padėtį ir yra diskriminuojami lyties pagrindu, taigi įžvelgtinas Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 2 punkte numatytų pareigų pažeidimas.

Konstatuotina, kad Bendrovė, socialinio tinklo *Facebook* paskyroje „MB Workshop – Specializuotas Mercedes-Benz servisas“ skelbdama informaciją apie išskirtinių PVM dydžio nuolaidų taikymą moterims liepos mėnesį, formuoja visuomenės nuostatas, kad viena lytis yra pranašesnė už kitą (jos atstovui taikoma mažesnė kaina), ir taip asmenys yra diskriminuojami dėl lyties. Tokiais veiksmais Bendrovė padarė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 13 straipsnio 2 punkte įtvirtintą pažeidimą.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 19 straipsniu, Lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 15 straipsniu ir 29 straipsnio 2 dalies 6 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Įspėti UAB „MB Workshop“ vadovą dėl padaryto moterų ir vyrų lygių galimybių pažeidimo.
2. Su sprendimu supažindinti UAB „MB Workshop“ vadovą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė